Należytość pocztowa opłacona ryczałtem.

Ч. 19 (507). Неділя, дня 12. травня 1929. Рік XI.

Адреса Редакції і Адміністрації „УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС“ ПЕРЕМИШЛЬ, Побереже ч. 1.

Конто П. К. О. в Варшаві Nr. 142.807 Передплата в краю виносить 10 зол. річно, 5·50 зол. піврічно, 3 зол. чвертьрічно. В Чехії квартально 18 ч. к. Передплату з Чехословаччини складати на конто Адм. „Укр. Голосу“ в Zivnostenska Banka v Praze). Для Франції 60 фр. річно для Америки 2½ дол. річно.

Ціна примірника 25 с.

Редактор приймає щодня від год 11—1.

Рукописів Редакція не звертає, неоплачених писем не приймається.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

політично-економічний орган.

Народня конскрипція.

Дуже важного питання доторкнувся „Укр. Голос“ в ч. 16, а саме: „Кілько Українців живе під Польщею?“ І на це питання може дати нам відповідь тільки наша власна конскрипція. Слушно піднесено в згаданій статті „Укр. Гол.“, що ми в Галичині маємо можність вже з початком р. 1930 як найдокладніщий вислід такої конскрипції оголосити в епархіяльних шематизмах. Треба тільки вже тепер ту акцію підготовити, так щоб день 31. грудня 1929 взяти як основу єї і того дня сконстатувати, кілько душ є в кождій парохії. Докладно переведена акція конскрипційна дасть нам в руки важний документ, з яким мусить числитися і урядова конскрипція, бо і наша буде урядова, і то ще тим важніща, що оперта буде на метрикальних книгах.

Нема де правди діти, що наші дотеперішні шематизми заключали в собі тільки особисті дати духовенства, всі инші дати або повторялися з року на рік, або були довільно комбіновані. Як виказано вже, в р. 1928 вийшла з сумовання в перемиській дієцезії зовсім довільна цифра загального числа душ — значить: до цих цифр не прикладалося ніякого значіння. Знало про це й духовенство, і тому зі своєї сторони цю справу легковажило. Так само і цифри инші були довільні і невірні. В одній місцевости, до якої я прибув як парох, було подане в шематизмі число членів одної інституції, яке однак показалось „історичним“ числом: так було „во время оно“, перед війною, а ця цифра тільки парадувала в шематизмі по війні. Так отже наші шематизми потребують радикальної реформи і укладання їх не може бути прихапцем роблене, але до цего треба призначити окремого чоловіка, якийби спокійно перестудіював матеріял і його подав разом зі статистикою.

Ходить головно о цей матеріял, докладні дані з кождої парохії. По селах це лекше зробити. Кождий парох має „стан душ“ (status animarum), який треба провірити себто сконтролювати при помочі церковної служби. Так само дати церковних установ повинні бути докладні і контрольовані в часі візитацій. Дати громадських установ: читалень, кооператив і тд., треба взяти від тих установ і то стан з кінцем року адміністраційного.

Тяжча справа в міських парохіях і то більших міст. Тут вже парохам мусять прийти в поміч всі наші організації, бо зміни по містах так часті, що і книга „стан душ“ дасть нам непевні числа. Тому побажаним булоб, щоб місцеві організації спільним коштом перевели конскрипцію через окремого урядовця. Що-йно ця статистика і книги метрикальні дадуть нам докладні дати про стан гр. кат душ. Зрештою — це справа місцевих відносин і тут в кождій місцевости мусять бути знайдені способи, якби найкраще перевести цю конскрипцію.

Побіч числа греко-католиків, мусять бути також докладні дані про латинників, православних, жидів і тд. По селах ці дати можуть бути подані з цілою докладністю. В містах, особливо більших, треба опертись на латинських шематизмах. Взагалі наші шематизми мають подати докладний образ нашого церковного і національного життя.

Не знаю відносин за сокальським кордоном, але думаю, що й там при помочі православного духовенства дасться перевести також докладна конскриція православного населення, як і в нас, в Галичині. Буде це річею наших тамошних діячів — постаратись, щоб православна церковна влада припильнувала діло і вплинула на своє духовенство, щоб воно з найбільшою докладністю перевело конскрипцію. Що-йно на основі тих матеріялів, оповіщених в православнім шематизмі, наші статистики дійдуть до числа православного українського населення, відшибнувши від нього православних московської і білоруської народности.

Народна конскрипція дасться перевести, але ціле громадянство повинно нею заінтересуватись, взаїмно себе контролювати.

На селі всі свідомі громадяни повинні співділати. Читальні „Просвіти“, „Луги“, „Соколи“ кооперативи можуть дати парохови навіть поіменні списи душ в кождій хаті. Учителі і катехити також від шкільних дітей довідаються, кілько душ в кождій хаті, хто еміґрував і куди і т. п. При добрій волі і охоті можемо в р. 1930 усталити число Українців під Польщею.

Велике моральне і політичне значіння нашої власної конскрапції повинно заохотити наше духовенство і ціле громадянство до енерґійної акції в тій справі. Ініціятива в кождій місцевості повинна вийти від пароха і йому треба предкладати всі зібрані дати. Навпаки — з метрикальних книг можуть орґанізації одержати потрібні дані, щоб успішнійше перевести конскрипційну акцію.

При тій нагоді хочу ще порушити одну важну справу. В своїй парохії веду докладно книгу мішаних супружеств. Радивби я дуже в кождій парохії те саме робити. Навіть в шематизмі повинні бути докладні дані в тій справі. І тому в квестіонарі, яким буде наша духовна влада збирати дати до шематизму, повинні бути поставлені відповідні питання. (А такі квестіонарі повинні бути у всіх трьох наших дієцезіях однакові і редактори всіх дієцезій повинні відбути нараду і устійнити форму і зміст епархіяльних шематизмів). Мішані супружества—це в нас дуже важна справа віроісповідна і національна. Тому треба перевести докладну їх статистику і пильнутати, щоб наші душі не пропадали для нашої церкви і народу. — *Священик.*

Даймо дітям опіку!

Зачинається весна, прийде літо, а врешті осінь. Розпічнуться роботи в полі — одна по другій. По хатах останути тільки малі діти, немічні каліки, хорі та старці. Особливо діти останутъ без опіки. І вслід за тим, як що року знов верне на село найбільше лихо селянського життя — вогонь, підложений дітьми при забаві. Часописи писати-муть про те, що позіставлені без опіки діти втопилися, найшли ґранату, влізли під колеса і т. д. — про наслідки щорічні того, про що нераз вже в нас писалося: наслідки позіставлення без опіки дітей — наслідки байдужости нашої. Ось тільки в останнім тижні донесли часописи про ті наслідки: В селі Шкло коло Яворова 9-літний син господаря Івана Зазулі бавився сірниками в стодолі, спричинив пожар і з димом пішло 7 хат та 8 господарських будинків. Шкід є на 15 тисяч золотих — а все те через те, що Зазуля пішов в поле і дитину лишив саму на подвірю. Той примір повиненби вистарчити.

Не знати відки і як завелося так по наших селах, що на дітий звертається мало уваги, а особливож у жнива. Батьки міркують, що дитина дурна, нерозумна, лиха не наробить — і хоча в дійсности інакше діється, то цего ніхто не бере під увагу.

Дитина конче мусить мати опіку завжди — і браку її не оправдує ніяке жниво ні робота. На батьків паде відповідальність за її смерть чи каліцтво, за шкоди, яких вона може наробити та за зіпсуття її лихим окруженням і від тої відповідальности ні жито, що сиплеться, ні поспіх зі сіном не дає права ухилитися.

На це скаже дехто: А щож, бідний чоловік має раз в році заробок то ще і його має покинути, пильнуючи дитини? Чи може має наймити собі опіку? Як?

На це ми скажемо таке: Дітям треба дати опіку на той час, як батьки будуть на полі і вони останутъ самі. Тоді не тільки не буде шкоди в хаті, каліцтва і зіпсуття — а навпаки: діти з цього часу богото скористають і неодного навчаться, на потіху своїм батькам.

Треба тільки діточий садок (захоронку) в селі заложити.

І тут не треба здвигати раменами, недовірювати та казати: „Хто, як і коли те зробить?“ — як то в нас звичайно буває, а треба перебалакати справу з другими тай забратись до роботи!

Де в селі є читальня та майдан — там справа лекше піде. Деж вема — там треба знайти хату та сад і за оплатою віднаймити для дітий.

Треба і учительки до такої захоронки. У нас тепер богато є семинаристок, які не можуть одержати посади, або одержують її в корінній Польщі. От краще їх заняти в себе, щоб наші діти вчили і наглядали, ніж мають шукати хліба між чужими. Розуміється саме собою, що, щоб удержати цю учительку, треба наложити на батьків оплату, яка винесе 1 – 3 зл. місячно — залежно від числа дітий. А цей видаток сторицею оплатиться, бо діти не лиш будуть мати опіку, але, як ми вже вище згадали, богато навчаться доброго.

Добре булоб, щоб наші Читальні дали почин основуванню таких захоронок і зачали орґанізацію в тім напрямі. При добрій волі за 2 тижні можна селови дати захоронку, а як село велике, то і дві.

Вже маємо такі діточі садки я деяких селах (нпр. Поточиска коло Городенки). Инші села повинні те саме зробити як найскорше, заки літні роботи розпічнуться.

● ● ● ●

Нова драчка.

Зі всіх сторін доносять, що якісь комітети вимагають від наших громадських рад, щоб вони ухвалювали більші кво́ти на диспозиційний фонд міністрів внутрішних і військових справ. Як звісно, польський сойм не ухвалив цего диспозиційного фонду обом міністрам, уважаючи його непотрібним. У відновідь на ухвалу сойму задемонстрували деякі прихильники міністрів і стали творити комітети, щоб не законодатною але иншою дорогою зібрати ті фонди. Це їм вільно робити, але не вільно ставити домагання до громадських рад, щоб вони ухвалювали на цю ціль гроші.

Поминувши вже це, що наші села по тамтогорічнім неврожаю і дуже тяжкій зимі не в силі платити навіть податків ухвалених соймом—поминувши далі, що в нас нема грошей на найконечнійші видатки, як направа доріг і тд. — не годиться цим комітетам домагатись від громад, щоб вони демонстрували проти своїх послів, які по постановам конституції творять найвище законодатне тіло. Цего робити не вільно не лишень комітетам, але навіть державній владі. Тому наші громадські ради нехай знають, що від них ніхто не має права вимагати грошей на диспозиційні фонди. На це вони вибирали послів, а посли знають самі дуже добре, чи такий фонд потрібний, чи ні. Коли його не ухвалили навіть польські посли, то знак, що без него можна обійтися.

● ● ● ●

Під розвагу

комітетам, касинам, клюбам і пр.

Вже від довшого часу пишуть по ріжних часописах, радять по ріжних анкетах та иншими способами пропаґується серед нас т. зв. прогібіцію, або по нашому, невживання зовсім всілякого рода трунків. Без сумніву, цей проблем є незвичайної ваги, від нього буде залежати доля будучих поколінь, ба й цілого українського народу. Але всяка пропаґанда не видасть сподіваних вислідів, коли ми не зачнем від себе, коли ми не станемо прикладом для низчої братії. Маю тут на думці ріжні забави, сходини, вечерки і пр. і пр. по наших касинах, бесідах-клюбах та инших читальнях. Вже день перед такою забавою можна побачити в передпокою батерії бутельок з пивом — 100-150, а може подекуди і більше, кілька пляшок ріжнородних горівок, руму а часом і вина; те все зладжено для буфету, в склад якого входять ще „канапки“, овочі та солодощі. З обчислення виявилобися, що на трунки комітет видав що найменше 70% — які знова мусять покрити учасники сходин, додаючи від себе знов якийсь відсоток зиску для комітету. Насувається тепер питання, чи є яканебудь забава можливою без вжиття всілякого рода напитків. Думаю, що і це мож перевести досить легко.

Замісць алькоголів можна вдоволитись чаєм (з цитриною або всілякими соками чи конфітурами) та лімонядами. Склянка чаю пр. буде коштувати 20 сот. коли пиво 30 сот. так само лімоняда, та не вважаючи на це, чистий зиск вийде значнійший, як з дорогих трунків. А яка етично-моральна користь! Не виникнуть ніякі непорозуміння та кваси, як це часто з підпитими буває, зашануєсь дорогоцінне здоровля, забава буде могла покінчитись вже о 2 год. ночью а не о 6 — 7 над ранком, бож неперееспані ночі шкодять здоровлю та скорочують життя. Комітетові не будуть накликувати: „Панове, лишіться ще, бо лишились ще пиво та горівка!“ Правдою є, що перші такі безалькогольні забави будуть може менше оживлені, не буде такого „анімушу“ чи там верви,—то за те буде більше здоровля і повнійші кишені. Вже друга, третя забава оживиться, бо люди привикнуть та переконаються, що й без алькоголю мож цілком добре забавитися хотяйби в коротшому часі, без страти ночі, здоровля та гроша.

Проситься Виділи касин по якімсь часі дати вістку в часописях — чи скористали з цеї поради і як публика приняла цей проект забав, сходин без алькоголю. — *І. М.*

Даймо селу гарний вигляд!

Звісна воно річ, що як ідемо до кого в гості, то вдягаємо кращу одежину, а у свята та неділі то вже в що найліпше одягаємося аби добре виглядати, аби в новій свиті почутися инакше і робити враження, бо каже пословиця, що як тебе бачуть — так тебе й осудять.

Отже самі любимо одягнутися та пристроїтися. Чомуж тоді не подбаємо за вигляд наших сіл та господарств, по яких судять нас чужинці? Чейже нераз доводиться нам зустрінутись з закидом, що села наші виглядають дико та нехарно і далеко їм до сіл у инших народів, от прим. у Чехів, Німців і тд.

Правда, по селах у нас повно зелені, є навіть славні „садки вишневі коло хати“ — але усе те росте як ліс і господарі не дбають, щоб сад виглядав по людськи. Пліт з тернини перекривлений і в цей і в той бік, попідпираний коликами, нерівний — або й зовсім нема плота. І нераз господарське подвіре виглядає таке опущене, таке нужденне, мовби на ньому дикун мешкав. А часто належить воно до господаря, що має кілька а то й кільканайцять морґів ґрунту. От — недбалість тай тільки!

Погляньмо на подвіре — то побачимо таке: плуг в кропиві, колеса від воза під шопою, драбина під плотом, а на гумні купина, на якім розпатлані кури випорпуються. Коротко кажучи: бруд і нелад і не диво, що деяка худібка виглядає так, якби жалілася Богу, на що Він її на світ пустив.

Поганий і гидкий зверхний вигляд подвіря нікому не подобається і неприхильно настроює кождого до господаря такого подвіря — так, як з другої сторони мусить кождий похвалити гарне й чисте обійстя і сказати: „Видко, що порядний господар живе!“

Як то воно гарно бачити чисту, вибілену хатку, біля гарного і вміло веденого саду! Як то гарно, як коло хати є квітки, пліт порядний! І для ока і для душі і для кишені приємно.

І чи не моглиб у нас господарі за те подбати, щоб коло хати був коли не новий — то бодай цілий пліт або й паркан або живопліт, щоб під вікнами були грядочки з квітками а на гумні чисто, позамітано? Чи то воно так богато коштувалоб? Я думаю, що ні! А навіть як коштує, то в кождім разі сума тих коштів є менша від тої суми, яку тратиться через нехарний вигляд господарки, через те, що подвіря не обгороджене, знаряддя не в порядку, а снопи, сіно і обірник розмервлені та порозкидані.

А чи то воно така тяжка річ, як у селі є великі майдани та неужитки, громадою зробити з нього сад з площею на фестини та забави, засадити корчів і поробити квітники? Адже в Німеччині в кождім селі є громадський садок-парк, куди в неділю старші сходяться, щоб в тіни посидіти, поговорити та почути щось нового, а молодші, щоб забавитись.

В природі усе старається як найкраще улаштувати своє живло, Пчола — улий, мураведя—муравлище, птах— гніздо, звір — яму. А чомуб ми, мудрі люди, не мали замилування до ладу та краси?

Приписують нам чужинці, що дбаємо й любимо свою землю, що тужимо за нею з далека і що вона в руках наших господарів цвите. Отже маймо господарський гонор і тої нашої доброї слави не псуймо! Дбаймо за вигляд наших осель!

Можна сміло сказати, що як зміниться вигляд наших подвір і сіл — то і чужинці на нас краще дивитисямуть і самі ми змінимося на культурний народ. Чистота і лад — кажуть — це ознака культури.

● ● ●

Колючки.

Дня 3. травня святковано в Польщі державне свято, получене зі збіркою датків на польське Towarzystwo Szkoły Ludowej. Було воно і в Перемишлі. Але цего року до ранішної військової паради долучено ще пополудні і забаву з музикою в ринку, де також уставлено карузелю, при якій, як звичайно, і сміхи і реґіт. А преціньь це була Велика Пятниця по греко-кат. обряді. Нічо на тім державне свято не стратилоби, якби комітет числився був з поважним релігійним настроєм українського населення. Прецінь минулого року обійшлося і без карузелі в ринку. А коли це вже конечне було, то таки треба було цю забаву де інде уладити, а не в ринку. І сталось таке, що наші люди не могли перейти ринком до церкви, бо від них домагались оплати на Т. Sz. L. Мусіли отже бічними вулицями обходити ринок, щоб дістатись до церкви до Божого Гробу.

Це тим більше мусить дивувати, що до комітету, який уладжував свято, належить по-

біч старости, бурмістра і коменданта корпусу також латинський епископ о. Новак. Коли це державне свято, то треба також числитися з релігійним почуванням непольського народу, що належить до цеї самої держави.

Дописи.

Дубляни, пов. Самбір. До нашого села приїхало 6 родин циганів, а наш війт позволив їм розложити шатра на пасовиську. І зачали ґаздувати: кинулись в село за дровами, за хлібом, чого тільки захотілось циганам. Кинулись циганки між людий, ходять від хат до хат і ворожать, як до кого, декотрі танше а декотрі дорозше, то залежить, як має циганка більше роботи з „бідами“ або з „чарівницями“, то треба більше заплатити. А кілько то було таких, що циганам дали гроші за вороження, навіть тих, що не подібні на таких темних. Дають люди гроші на товариства циганські, а на членську вкладку, до Читальні, або до Кружка Сільськ. Госп. нема — на народні цілі нема, бо „біда велика“, а як для циганки то знайдеться. Час би вже темноту зі села вигнати, не шукати щастя у циганів, бо вони його не дадуть, а навіть самі собі добра не зроблять тільки через темних людей їм добре без праці живеться. Чому вони не їздять по культурних краях. Бо там не буде роботи, то згине, а у нас навпаки. Якийбудь дурисвіт зайде до села, то зараз найде хліб, а Кружок С. Госп. у нас тільки на папері, жиє, заснований кружок і більше нема нічого. Все спить, нема господарської часописи, ані жадних книжок господарських, ніхто нічого не читає, хиба тільки одиниці користають з часописів читальняних, а решта коби циганка добре ворожила, бо вона „все знає“, „все те правда, що вона казала“. І наш чоловік пятку витягне і дасть, а як „правду скаже“, то ще другу дам. Та щастя, що це не була довго, тільки дві ночі і оден день, бо булиби добре натягнули ще не одних Пінцурів, Березніцких і Гайдуків, але є надія, що як та допись буде читана в селі, то богато поправить на будуче. — *Дублянський.*

Більче золоте, пов. Борщів. Дописувач в числі з д. 14. 4. був зле поінформований і заподав неправду. В добрах Князя Сапіги працює нас 3 Українців в центральній канцелярії, а не лише я особисто. Злого поведення з нашими селянами не мало і не могло мати місця, зі зглядів чисто тактичних маєтку — не згадуючи про инші погляди, як також сам Князь дуже добрі відносини з селом удержує, вислуженим форналям дає емеритуру. Отже поведення подібного до „панщизняної доби“ нема. Ніхто з бюрових урядників нікого зі селян не ганьбив і по лици не бив, а покарання форналя завідателем фільварку, оскільки то мало місце, було зовсім оправдане і конечне. Річ ясна, що не гаразд форналеві жити, але на се складаються і инші, економічно-матеріяльні чинники, котрі терпить загал нашого селянства, а зглядно цілий наш нарід. Про якісь вибрики, як сей п. „правдолюб“ пише, взиваючи Князя, щоб вглянув в сю справу, — не має мови, тимбільше, що це я мавби робити. Се проста наруга, і дійсно шкода сталася, що дописувач не спитався провідних людей з УНД-а, в Більчу зол. чи в Борщеві, заки написав свою „правдолюбиму“ допись з Більча золотого. — *Михайло Мотиль,* інвалід воєнний, касієр дібр.

Лази, пов. Ярослав. Як відомо, у нашому селі вже від давна ведеться завзята боротьба Українців з кацапами. Як доказ хай послужить отсе: дві читальні, дві кооперативи, а врешті дві стації сметанкові. Саме дня 20 березня ц. р. кооператива „Єдність“ в Святім в порозумінню з з молочарнею в Стібні заложила у себе стацію сметанкову. Але наші кацапи й тепер не заввагались малпувати і в себе в два тижні пізніще зробили це саме при помочі свідомих Українців з Лазів, та русофіла о. Ілії Левицького. Дивує нас, що мають на своє оправдання ці свідомі українські провідники в Лазах, котрі паралїжують наші зусилля. Невжеж атец Левицький тримає всіх у своїх кацапських шпонах? Скаже хтось „молочарня не знає політики“. Так. Чомуж не зважите знова на це, що кацапи політикують, бож ми перші заложили стацію сметанкову. Радимо панам провідникам молочарні в Лазах застановитися над своїм поступованням. — *Селянин.*

Перемищина. З рамени Українського Національно-Демократичного Обеднання відбулися в місяці квітні ц. р. слівуючі справоздавчі посольські віча: 7. IV. районове віче в Болеграшичах пов. Перемишль, 21. IV. районове віче в Трушевичах, пов. Добромиль, 22. IV. повітове віче в Добромилі і 28. IV. районове віче в Дроздовичах, пов. Перемишль. На згаданих вічах посол Др. В. Загайкевич здав звіт з діяльности своєї і Українського Клюбу. На всіх вічах явилось дуже велике число селян, які по вислуханню звіту посла і орґ. рефератів О. Сенечка, ухвалили слідуючі резолюції: 1) Одобрюють дотеперішну „політику“ Українського Клюбу, а зокрема висказують довіря послові Др. Вол. Загайкевичові, 2) Домагаються кредитів для українського селянства, 3) Домагаються відшкодовання з війни австр. і українсько-польської. 4) Домагаються розпарцельовання двірських обшарів в користь місцевих громадян, 5) Протестують проти обтяження селянства невиносимими податками, 6) Протестують проти кольонізації українських земель, 7) Домагаються, щоби по наших селах в школах—вчили свої учительські сили, 8) Протестують проти нищення і ломання українсько-національного життя, так на полі культурно-освітнім як і економічнім, 9) Домагаються, щоби повіт. інспектором земельним був Українець. 10) Домагаються, щоби повіт. лікар лічив безплатно селянство — евентуально давав лікарські поради. Своєю поведінкою на вічах наш селянин дав доказ своєї національної свідомости і політичної врілости та показав, що з його бажаннями і вимогами кождий мусить числитися. — *Присутний.*

З Польщі і про Польщу.

Між Поляками а Німцями взаємини дуже ворожі, особливо на Шлеску. Як відомо, Шлеск поділено на дві части: одну з них віддано Німеччині, другу — Польщі. От і це є костею незгоди між обома народами і безнастанні скарги пливуть до Союза Народів, то з одної сторони, то з другої. Перед тижнем польський театр поїхав на німецький Шлеськ до міста Ополя з виставою. Тамошні Німці уладили демонстрацію в театрі, але поліція всіх демонстрантів усунула з салі. По театральній виставі прийшло біля залізничого двірця до бійки, в якій поранено польських акторів. Німецька влада за те покарала високих поліційних уря ників, що не допильнувала ладу, а німецькі ґазети гостро скартали німецьких авантурників. Не уважаючи на це, польські ґазети піднесли великий крик, домагаючись, щоб польська влада мстилась за те на Німцях, які є польськими горожанами. Розуміється, що таке домагання є смішне, бож що винні Німці під Польщею, що в Ополю прийшло до авантури і побито польських артистів. Таке становище польської преси розятрує польсько-німецький спір а це нічого доброго не ворожить. — Поза тим в Польщі тишина. Мовчать і посли, яких маршалок зганьбив у своїй статті, Невідомо також, коли скличуть польський сойм на сесію.

Що чувати в світі?

Большевицькі часописи знову жалуються, що антирелігійна аґітація видає дуже слабі висліди. Тому уряд видав нові розпорядки, які мають на ціли знищити реліґію. Та тимчасом ціла та акція не видає бажаних наслідків. З Тверської ґубернії, напримір, доносять про масові арешти та звільнювання з посад учителів. Пішло це звідси, що батьки дітей зажадали для школярів великодної сповіди, учителі відмовили, а тоді вони проти їх волі повели дітей до церкви. Инша часопись жаліється, що в Москві між учениками середних шкіл є ще половина учнів віруючих і ця ґазета жадає від уряду введення до шкіл спеціяльної години безбожництва. Ще инша подає звідомлення трьох большевицьких урядовців: Микояна, Кубяка і Камінского, яких партія вислала на Сибір, щоб приглянулися вони поступови антирелігійного руху. Звідомлення це має дуже сумну для безбожників форму, бо урядовці подають, що большевики настроїли проти себе цілі околиці заостреною пропаґандою безбожности і в богатьох місцевостях, там де хотіли замкнути церкви, прийшло до кровавих сутичок між селянами а чрезвичайкою І навіть у фабриках робітники замість виступити, як сподівалися большевики, проти церкви — ставали в її обороні та грізно виступали проти її замкнення. Зі спеціяльною заїлостю виступили большевики в останних днях проти жидівського Великодня. Жидівський безбожницький комітет в Москві одержав на цілі пропаґанди проти пасхи 90 тисяч рублів. В першу чергу комітет той видав відозву до всіх жидів, у якій візвав їх, щоб підчас свят не уживали „маци“, йшли до роботи, дітий пускали до школи і т.д. За гроші цього комітету уладжено у всіх майже містах видовища та збіговиська в часі свят, щоб людий відтягнути від молитви, а на них білєти були роздавані для жидівського населення даром. Жидівський театер московський виїхав в тій цілі спеціяльно до Київа, в Харкові уладжено величезні забави (в наш великий тиждень!) а в Гомлі вибудували великий цирк, до якого вступ для всіх був безплатний. Окрім цього уряд видав закон, яким дуже обмежив всякі богослуження, церковні громади — та віруючих людий. Чи одначе ті зарядження поможуть що — це друга річ. В кождім разі жиди мимо всяких указів святкували свої свята величаво. — Останні вістки доносять, що в Грузії вибухло протибольшевицьке оружне повстання, яке викликали масові арешти та знущання над грузинським народом. Повстанці збираються до великого бою в горах, а що сила їх поважна — про те свідчить факт, що большевики почали з ними вести переговори. Отже спокою — нема.

Америка від пятьох літ веде протибольшевицьку політику. Причину до такого курсу політики дали ще в 1924 р. большевики самі, бо почали вести комуністичну аґітацію в Америці. Але вже і перед 1924 р. були американці неприхильно настроєні до большевиків, а то з двох причин: Раз — не вірить Америка, щоби світ на краще змінити можна було переворотом та террором а друге — большевики є проти капіталу та приватної власности, якраз проти того, на чім опирається могучість Америки. І от як відокрили в 1924 р. большевицьку аґітацію в Америці — то зрозуміли всі, що з такими панами, які сидять в Москві а паперами підюджують цілий світ до братньої різні, і говорити не варто. Це зноваж шкодило дуже большевикам, бо инші держави боялися визнати большевиків, боячись, щоб собі не зразити Америки. Инша річ, що на всякі купецькі взаємини американський уряд дивиться крізь пальці, але мимо цего торговля не ро винулася, бо купці бояться большевикам давати на борг, а большевики готових грошей не мають. Тепер коли в Америці обняв владу новий президент держави Гувер, большевики надіються, що він їх державу визнає. — В останнім тижні наробив великого шуму у світі проєкт американського делеґата на конференцію розброєння — Ґібсона, котрий зажадав, щоб усі державн не відкладали розброєнь на пізніще, але відразу почали обмежувати свої армії. Той проєкт о стільки цікавий, що це вже вдруге Америка пробує вплинути на держави світа, щоб вони розброїлись і то в першу чергу на морю — і навіть сама дала до того примір. А відомо, що Америка найменш потребує боятися війни і їй навіть непотрібно дуже розброєння світа, бо вже в часі европейської війни показала, що при помочі техніки, гроша та людського матеріялу може вона в дуже короткім часі ставити високо, вартісні і величезні армії. Америка отже хоче тільки світови показати, що їй також залежить на світовім мирі і що війни вона хоча не боїться — то її уважає за негідне людини. Та мабуть з того поклику Ґібсона не вийде нічо: нині держава кожда потерпає за свою шкіру і кожда сподіється, як не з цього — то з того боку, війни.

В анґлійській столиці Лондоні зібрався на наради покликаний останною сесією Союзу Народів т. зв. Комітет Трьох і він має розглянути докладно справу національних меншин та зложити справоздання на слідуючій сесії С. Н. Часописи подають, що той комітет одержав досі пятнайцять письм-меморіялів від ріжних держав з поглядами на цю справу. Не від речі також буде зазначити, що держави Малої Антанти (Чехословаччина, Югославія і Румунія) а також Польща і Греція вислали однозгідні меморіяли, в яких протестують проти якихбудь поширень дотеперішних трактатів про національні меншости. Коли взяти під увагу, що ті „протестанти“ ще до недавна переживали блага чужих кормиг — то їх становище в тій справі представляється дуже многомовно і говорить само за себе.

Італія обходила недавно т. зв. „свято хліба“, яке трівало повних три дні. Свято це придумав Муссоліні, щоби здобути гроші і запевнити збут італійській пшениці після того, як зрозумів він, що вічними датками і вічною жебраниною далеко не заїде. Само свято відбувалося в той спосіб, що побіч усяких зїздів та маніфестацій уладжено масову продажу святочних булок, спеціяльно випечених на це свято, яких ціна була трохи вища від звичайних, а які скрізь розвозили і продавали. В той спосіб Італія не тільки зіла цілі маси пшениці, але й уряд дістав гроші і перевів відповідну пропаґанду на користь фашистів. Увесь дохід з продажі цьогорічного святочного печива призначив Муссоліні на вибудування школи і коллеґії італійської в столиці Болгарії, Софії, а це тому, що Муссолінієви спеціяльно залежить на союзови Італії з Болгарією. Цей союз переводить Муссолінії в той спосіб, що в Болгарії закладає італійські школи, а в Італії будує за італійські гроші бурси та інститути для болгарських студентів. Якраз і цього року задумує Муссоліні в італійськім місті Медіоляні вибудувати бурсу для 100 болгарських студентів, а в слідуючих десятьох літах задумує він вибудувати ще 9 таких інститутів. Користь з італійських шкіл в Болгарії та болгарських інститутів в Італії буде для обох держав велика, бо молоді люди пізнаватимуть себе взаїмно, один нарід буде впливати на другого культурою і в будуччині, як ті молоді люди станут на державних становисках — будуть між ними добрі приятельські відносини. Отже, як бачимо, поза святом хліба криється великий політичний плян Муссолінія, обчислений на далеку будуччину.

Югославія має неабиякий клопіт. Оце несподівано величезний італійський часопис „Джорналь д'Італія“ оголосив тайні документи югославського ґенерального штабу, з яких виходить, що Югославія орґанізує вже тепер та узброює банди комітаджів, що на випадок війни малиб спеціяльне завдання. Комітаджі тіширилиб в запіллю ворога спустошення, мордувалиб вояків, рабували маґазини та затроювали керниці, а всіх ворогів, які попалиб в їх руки, комітаджі забивалиб. Такі відомости, та щей у поважному журналі, наробили великого шуму в світі, бо це сталося саме тоді, коли розпочалися в Женеві наради в справі розброєння цілого світа. Очевидно, югославянські часописи не

МАРКО МАРКІВ.

„НЯНЯ“.

Моя няня не мало химерна. Вона, якби їй прийшлось бути иньшою, то можеб не була. Ще в жнива 1914 р. хапнула мене моцно за руку і давай зімною на прогульку. Куди не водила вже вона мене!

Найперше пішли ми в Станиславів. Що тут не діється! Мобілізація! Мені аж лячно. А вона вибалушила сліпаки, роздзявила губи і вдивляєсь мов ґапа. І видимо — людий як мурашок. Одні на дворець, другі з двірця, чути і плач і сміх, а на Липовій їде канона за канoною. Коні ще не звикли, видно свіжо зареквіровані, крутять задами, ідуть якось ніяково, шарпають, скачуть, аж тут зробили самі зі себе запору. А зад сего маршу не питає і насувається як на криги леду по ріці весною, коли лід рушить. Затора взмагаєсь і розвязки не видно, бо оден кінь наровистий — він нічим не дається втихомирити. За час видно, що се проглотилось, але як, не видно. Під цісарськими маґазинами людий — як коло улія, що от-от і рій з него вилетить. Покотом лежать тай барашкують. Мало між ними веселих. Переважно сумні і тугу куренням відганяють. Поодиноко викликувані, стають в дверах маґазину. Пан „фельфебер“ голосно вичитує: „Мантля, блюза, гозна, лейбик, гозеншпанґи, камаші, аксенроля, черевики з зольниґлями, комодшуге, феци, файстлінґи, армлейбик, бавхбінда, гальсбіндель і шапка“. До того: „торністра, шпада, бротзак, біля, шалька і есцайґ“. На кінци: „баґнет з куплею, карабін і трінкбехля“.

— Маєш, хлопе, мундур, а цивільні лахи давай на маґазин!

По часі замкнули маґазин і чути коменду: — Хлопці, — решта мундуру роздасться завтра. — Ага, — шепче мені моя няня — не стає, забракло, та кладе на губи палець на знак, що проте те не розказуй нікому, бо заарештують як зрадника.

В товпі зробився гамір, всі майже встали на ноги. Дехто допоминався їсти, бо були між ними, що вже і по кілька днів там ждали. Чути знов коменду:

„Хлопе, кому близько, можеш скокнути по хліб до дому, але зараз вертай, бо инакше призначу до рапорту, дістанеш шпанґи і анбінди“.

Люди знали що се значить. Кождий з них се бачив, може і перетерпів, бож служив 3 роки в „штанді“. Розійтись — та не далеко. Десь хтось лиш чмихнув на стацію. Ті, що остали, пошукали тіни, — бо жнива, сонце пражить. Знов закурили, „щобся ними дома не журили“. Веселости у них не видно. Десь далі чути спів, але сумний і по словах чути, що гей по килішку. Співають:

Ой цісарю, цісарику,
На що нас вербуєш,
Забрав москаль маґазини
Чим нас погодуєш.
Ай буду вас годувати
Гречінов половов,
Та буду вас проганяти
Цісарськов дорогов.

Чути: „гальт!“ Видно співаків тих „гальгують“, приказують так не співати і знов грозять рапортом.

А моя няня рапорту, що правда, таки боялась. І вона десь то вишпирала, що мій рік ще не йде. Я як не той, вернув до хати. Та се може й було моїм лихом. Бо дома захопили москалі. Пішли вони — прийшли наші. Та ба! Сі знов пішли — прийшли тамті. Так щось три рази. Мучились люди на фронті, але мучились не менче і дома. Форшпани, реквізиція і зрада.

Зрада. Яка? От послухайте: Не подобаєшся комусь чимбудь — вже тебе нема. Так позбувається з одної хати жінка свого чоловіка, щоб пібратись з любком з сусідної хати. А любчик так само губить свою жінку. Жінка невірна доносить фалшиво військовим властям, що її муж є зрадником. Сама свідчить, а на другого свідка кладе свого любаса А опісля любас так само свою жінобжаловує, а на свідка свою любку бере. І діло готове! Двоє невинно повисло, а двоє грішних — пібралось. І то зовсім по закону! Няню, а ти що на те?

А няня хап мене знов за руку, тай гайда через Лопчин—Делятин—Ясінь до Буда-Пешту, Відня, Праги і до Бялої. Я ледви стямився. Що бачимо по дорозі? До Ясіня дороговкази виключно польські, мужчин мало, в селі лиш війт, та бог-секретар громадський. Над кождою криницею видніє напись по польськи: „вода ду-піця“. Сего другого слова я довго не міг зрозуміти. На Угорщині пізнали ми, якого степеня може бути людська нежичливість, а як далеко сягає самолюбний шовінізм. У Мадяра, хто не Мадяр, то не чоловік. Просиш хліба, а він тобі камінь. Хочеш води, а він тобі калужу. Проси води по мадярськи, то й вина дістанеш. От вам і завзяті націоналісти. Відень — правда не такий уже. Більше формальний. На вступі зажадали посвідки, чи моя няня не вошива. І сміх і плач. Я кажу — то наші колись свині такої посвідки не потребували, а ми, що ті свині годували і вам слали, мусимо мати такі посвідки. На щастя навинувся посол Яцко Остапчук і якось з сеї тарапати вилабудав.

У Відні можна було тоді за 45 сотиків дістати незгірший обід. Та щоб чужому там сидіти в часі війни, треба було мати міцнійші нерви. І ми чмихнули до Праги.

Та пепічки, мої пепічки, не знаю як вас і згадувати. Ще й до нині стоїть мені перед очима мати, що з плачем сина урльопника на дворець виправляла і так наказувала: „Так сем кукай, як лиш буде нагода, з війска раковського вдирди до руского“. — Стояли при тім шандарі, поліцаї, та чули се добре. Але ні слова одного ніхто на се. Бо мудрі і свідомі націоналісти. Няню, а в Станиславові як було? Мовчиш, хочеш їсти кашку? Не гадаю.

Приїхали ми до Бялої. Тут наших вже більше. Між ними є і директор української ґімназії в Коломиї, Софрон Недільський. Небіщик хорував тоді. Се мене вразило дуже, а що Сх. Галичину звільняли почасти, то й ми поволи підсувались. Вже ночуєм в давно розбитім Перемишлі. Часи ще увійдуть. Обід таний. Професор Д. Ґ. зафундував і заплатив одну корону і двайцять сотиків за один обід, — бо ми — мовляв — „фліхтлінґи“ (біженці).

Вернула няня зі мною з прогульки до хати. Ой, як тут сумом навіває! Москалі забрали собі закладників — кого хотіли, а австрійці собі — кого хотіли, тай пігнали нас до Талерґофу, декого повісили, кого розстріляли і з судом і без суду. Робили так одні і другі. Приміром — москалі при відвороті підпалили місто і пильнували, щоб горіло. Хто з мешканців ратував, того арештували, примкнули в арешті, їсти, крім оселедців, не дали більш нічого і тим змусили десять осіб підписати протокол, що вони власне, а не москалі — місто підпалили. Москалі себе оправдали, найшли виновників, котрих по закону воєнному і повісили. Знов австрійський жандарм імени Турек, в 1914 році, на власну руку, сам засуджує на розстріл за якусь ніби шпіонажу касарняного слугу Миколая, котрого назвиско я забув, з села Вигода Боришковецька пов. Борщів. — Помимо браку доказів, заким ще переслухав свідків, хоч товариші Турка впливали на нього, щоби стримався — він сам той засуд виконав, але як страшно. Вивів Миколу за село, дав йому рискаль і казав викопати гріб. І копав бідний, та невинний Микола сам собі гріб, а що знав о що ходить, то ледво здужав укопати вглуб на коліно і сів над ним — бо опустили його сили. Пан Турек стрілив до нього два рази. Микола перевернувся в свій гріб, а кат присипав його трохи перстею і пішов до дому, де вже ждали свідки, котрі якраз зізнавали на користь Миколи. А в тім прибігає з поля хлопчина-пастушок і каже, що Микола з гробу встав, сів над ним тай тяжко заводить. Збіглися до Миколи люди, та нема ратунку, бо він в горячці маячить і в очах гасне. Прийшов і кат — тай добив його.

Миколо, Миколо невинний, земленька, яку ти сам шпортав для себе, яку зросив міцно кровю своєю, нехай буде тобі лекшою від найлекшого пуху на світі! Тішусь, що от так тебе згадую тут. Та се тут, не тут де треба. Се моє тут ще не тут. Бо моя няня шаліє. Раз

забули відповісти італійській, закидаючи їй напасть та ширення пустих пльоток — але це справи не змінює. Ще один доказ має розброєнева конференція, що про розорушення ніхто не думає.

Австрія вже цілий місяць не має уряду. Три протисоціялістичні партії т. є. християнсько-суспільна, Ляндсбунд і німецькі націоналісти, які дотепер творили більшість в парляменті і на яких опирався уряд, не можуть погодитися на спільного кандидата і ні один з пропонованих не зеднав собі ще прихильности всіх трьох партій. Останними днями висунула християнська-суспільна партія кандидатуру др. Штревіца, звісного промисловця і на того мабуть уже згодяться всі, бо премієра Австрії треба як найскорше. Він буде мусів завести перш усього лад та спокій між обома напіввійськовими організаціями Австрії, „Гаймверою“ та соціялістичним „Шуцбундом“, які від часу уступлення о. Зайпля виправляють по містах бреверії та бійки. Такі бійки повторилася кілька разів у Відні, де Шуцбундівці напали на Гаймверців і бійка закінчилася кількадесятьма раненими а в одній місцевости в Стирії то навіть прийшло до вуличної боротьби, що тривала трохи не цілий день. Оту бійку, яка з дня на день набирає більшого розміру і звертає на себе увагу чужинців, буде мусів новий уряд припинити.

В Данії відбулися вибори до сойму. Дотепер в тім соймі мала більшість т. зв. лівиця селянська і з її рамени був утворений уряд. Лівиця селянська мала 46 мандатів і у спілці з консерватистами, які мали 29 мандатів, мала більшість в парляменті, у якім є всіх 149 послів. Теперішні вибори дали побіду соціялістам, які одержали 61 мандатів (в попередному соймі 53.) Тепер отже вони у спілці з опозиційними радикалами (17 мандатів) мають більшість і здобудуть владу, а лівиця селянська втратила кілька мандатів і тепер є в меншости. Соціялісти покликали вже премієра Ставнінґа і той утворив уряд а в першій своїй промові зазначив, що буде перш усього боротися з війною та мілітаризмом. Програли в Данії комуністи. Вони на 5.700 голосів у попередних виборах втратили більшу половину, мимо того, що кругом сипали грішми і вели крикливу аґітацію, що хочуть раю для селян і робітників. Данський селянин, наймудріщий у світі, не дає послуху московським большевикам.

Афґаністанський король Амманула вже побив повстанців і за кілька днів засяде на троні в своїй столиці Кабулю. Як здобув собі Амманула назад прихильність Афґанців, пишуть анґлійські часописи таке: В Афґаністані велику пошану має свята річ „плащ пророка“, який переховують в дивовижно замкненім куферку в могаметанській святині в Ідярт. Поміж народом є вірування, що тільки деякі Богом вибрані люди можуть цей дивний куферок отворити. І от Амманула зібрав щось до 60 тисяч люда і пішов до святині, щоб отворити скриню і показати, що він є Богом вибраний володар. Дві години промучився він біля неї, але в кінці отворив і показав народови його святощі. Народ повірив, що Амманула є божим вибранцем, вістка про отворення святої скринки облетіла швидко всіх повстанців і вони почали переходити в його табор. І от так перехилилася побіда на його бік.

В Мексику також повстання скінчилося. Приперті урядовими військами, перейшли повстанці границю Зєдинених Держав а там вже їх розброїли та відіслали до Мексику. Уряд тепер винущує їх рештки тай знущається над бідним, пригнобленим населенням. Цікаво, що після втихомирення бунту уряд взявся зараз заводити у себе прогібіцію на взір сусіди — Зєд. Держав. Проєкт відповідного закону вже обробили і тепер тільки його затвердити треба, а Мексик буде збільшувати число тих держав, що викинули зі своїх границь найбільшого ворога добра громадян — горівку. Також і католикам, яких в Мексику переслідували, надав уряд деякі полекші та обіцяв, що на будуче всякі релігійні переслідування не матимуть в Мексику місця.

Вєячина.

Громадяни і Громадянки! Дня 10. травня, в пятницю, відбудеться в салі „Народного Дому“, о год. 11½ перед пол. ПОВІТОВЕ ВІЧЕ, на якім промовляти будуть сенаторка О. Кисілевська, посолка М. Рудницька і пос. Др. В. Загайкевич. Явіться всі! Будуть обговорені важні справи! Жінки, прийдіть послухати ваших представниць!

Під увагу нашим селянам! Дня 1. липня ц. р. будуть випущені в Зєдинених державах північної Америки нові грошеві банкноти долярові. Від теперішних вони будуть тим відзначатися, що будуть коротші о 1 ст. Уряд проголосив умисно дуже короткий термін для їх виміни і тому треба усім тим хто має які небудь доляри, звернути увагу на те, щоб їх кервавиця не пропала. Завчасу треба їх вимінятн на краєву або заграничну валюту, найкраще на анґлійські фунти штерлінґів.

у раз зі мною гуляє. Не посиділи ми довго дома. Скоро завела під Краків, а тепер от тут під Варшаву.

Няню, і не стид тобі мене на сміх виставляти. Хибаж нам сі міста здобувати, бож я бачу — таких як я — тут більше. Миж не „зумашедші“, щоб загарбали чужі міста, та на увесь світ горлали: „Наші міста, наші, не дамо нікому — бо вони наші, наші міста, наші села, наша земля від моря до моря“.

Няню, мовчиш? Та коли мовчиш, то я довго тебе попамятаю.

Няня: Гірко мовчати і гірко не мовчати. Знаєш, коли який король хорий, то пишуть в часописах, що йому як-раз лекше, а колись хтось кричить-горлає, що хата його, то певно не його. Бо як його, то пощо кричати? А який би то був рейвах, якби всі народи викрикували про свою власність. Хто кричить-горлає, що хата його і він її нікому не віддасть, знак, що у нього є сумнів, або не вірить в свою власність. Се знак, що вона не його.

— Няню, а чому ти не завела мене під Золоті Ворота, до Київа, там де було чотири сотки церков, на широкий степ, якого межі цілуються з Заходом Азії, або де межі України пестять Чорне море, або і до Чотирокутника Смерти? Няню, скажи, чого чмихнула зі мною в противну сторону? Ти боялась, щоб твоя щербата краса ще більше не вищербилась?

— Ні — каже няня. — Се таке призначення. І вцім ціла тайна. Призначення перемогло. Я хотіла інакше. Я хотіла огню, бо він хоч палить, але і чистить. Та заким з нього чудо посвятиться, ти може з жажди і спалишся. Любиш Україну, то я знов хочу, щоб та любов не була ніколи сита любови. Най і пукає серце. Терпиш, терпи! Терпеливість твою припечатаю семи печатками, доки з за семої скіри сім потів не буде. Революція — се пекло, а пекло — терпіння, а терпіння — учитель-ґеній, що зродить Великій Україні Великого Гетьмана: Українського Фоша-Наполеона. Так був по египетській неволі Мойсей, по терпіннях світа Христос, а по французькій революції Наполеон.

Се діло часу.

Не марікуй і працюй!

Жди і терпи!

Час іде!

Наше Воскресення-Великдень — за плечима.

Новинки.

НІМИЙ НАРОД. Німецький подорожник, проф. Рішард Ваґнер, повернув недавно з Болівії, де перебував він на дослідах через кілька літ. В часі своєї мандрівки зустрів він індиянське племя Куруґуа, яке він називає найдикшим племенем світа. Куруґуа не знають оружа і послугуються тільки луком. Не знають також начинь а воду носять у великих листках. Найцікавіще це те, що Куруґуа не знають людської мови і порозуміваються з собою рухами, як німі та дикими вигуками.

САРДИНКИ ЗАТОПИЛИ СУДНО. Сардинка — це маленька рибка, яку у нас продають в пушочках. Та ось та мала животина потрафила в заливі Сан-Педро в Америці затопити рибальське судно. А було це так: Корабель цей удався на ловлю риб. Недалеко від берега запустив він у воду величезні сіти і ждав приходу риб-макрель. В тім часі надплила лава сардинок, вагою — як обчислюють — в 3000 кірців і влетівши в сіти, обтяжила їх так, що корабель перехилився і потонув. Залога ледви вратувалася.

ПЧОЛИ-ДОБРОЧИНЦІ. Богато людей вірить в те, що пчоли так як оси їдять овочі. Одначе це неправда. Найновіщі досліди учених доказують, що пчоли не то, що не зїдають овочів, але противно: Зранені або задраснені иншими комахами груші та яблока вони лікують в той спосіб, що зранені місця покривають тонкою поволокою меду і від цього овоч загоюється. Отже не має чого лякатися!...

ЯК ВИНАЙШЛИ ПАПІРОСКУ? Про винахід папіроски оповідають таке: Це було в 1831 р. Ібайм-паша, віцекороль Єгипту, облягав Акку. Його артилерія держалася дуже добре і він хотів її винагородити. Отже казав гарматчикам післати величезну вязку найкращих тютюневих листків та величезну водну файку. (На Сході курять в цей спосіб, що тютюн кидають на закритий жар, а від жару йде руркою через холодну воду дим до уст). Та ледви почали завживати тютюну вояки, як Турки почали обстрілювати їх, а одна ґраната гопнула в файку і рознесла її геть. Гарматчики швидко примусили Турків замовчати — але куриння пропало. Даремне заходили вони в голову, що зробити з тютюном і аж один гарматчик вхопив паперову тубку з гарматної кабзлі, набив її тютюном і закурив. Папіроску винайдено.

ТРИ РОКИ НЕ ЦІЛУВАВ! Один суддя в Лондоні мав цікаву справу: Жінка вислуженого поліціянта Смідза подала в суд скаргу на свойого мужа. Як виходить зі скарги, муж не тільки побивав її ґумовою палкою та замикав в хаті і нікуди не випускав, не тільки вбирав дочок а її ні — але що найбільше підчеркає ся нещасна жінка—за три роки чоловік ані разу не поцілував її. Суддя очивидно, засудив Смідза за знущання а за занедбування поцілунку не міг і бідна жінка пішла з плачем домів, переконана, що і в суді нема справедливости.

НІ МЕНІ НІ ТОБІ! На фільварку Харбінозичі пов. Пінчів вдушено і повішено 23-літну Катерину Зихівну, яка на тім фільварку працювала. Поліція прилапала її вбійників, а ними є 18-літний Владислав Халонь та 38-літний Якуб Карнась. Оба вони любилися в Зихівні, а коли та не могла рішитися, кого вибрати — почали підозрівати її, що вона любить третього і в отакий спосіб залагодили з нею порахунки.

3-ЛІТНИЙ УБІЙНИК. Литовка Ясисальова вийшла на хвилю з хати і лишила в ній троє дітий: 3 і 2 літних хлопців і 3 місячну донечку, якій дала кусок цукру в руку. По відході мами 3-літок хотів сестричці відобрати солодощі — а як та почала плакати, взяв патик і вдарив її по голові. Мати застала трупа.

ТАЙНА ОЗЕРА. В Італії находиться озеро Немі, довкруги якого крутилося здавна богато казок. Відомо було тільки з історії, що за панування Римлян стояла над його берегом святиня богині Діяни та що довкруги озера будували собі замки і палати римські цісарі. Відомо було також, що цісар Каліґуля казав збудувати собі два пишні кораблі і замешкав в них і що через якусь неосторожність оба ті чудові судна, довгі на 70 а широкі на 20 м., затонули. Мешкали вони так кілька соток літ, а про їх бобацтва та красу ходили казки. Кілька разів прибували сміливі учені люди добути оба кораблі, але це або зовсім не вдавалося або добували з них тільки деякі річі. І щойно Муссоліні постановив їх видобути. До помочі запряжено техніку, яка пятьома рурами відпровадила 31 мілїонів кубічних метрів води з озера так, що позем її опав на 22 метри. Кораблі показалися і дійсно становлять вони богате джерело відомостей про старину для учених. Правда, віки і вода понищили богато річей, особливож ткані та з дерева — але богато-богато їх ще остало і всі вони підуть до музеїв. Будуть вони перенесені в відповідне місце а озеро до пятьох літ виповниться знов водою та буде таке саме, тількиж його тайна зістане уже розвязана.

КОНСКРИПЦІЯ В АМЕРИЦІ. В Америці постановив уряд цього року перевести спис людности. Обчислено, що коштуватиме він 9 міліонів долярів. Дотепер запряжено до тої праці 375 контрольорів, 10 тисяч урядовців, 3 тисячі товмачів та 95 тисяч аґентів. Статистики Америки догадуються, що всеї людности в тім краю є 123—124 міліони, а з того числа в найбільшім місті, Ню-Йорку, живе близько 12 міліонів людий.

НЕМА ЧОГО ЖУРИТИСЯ! Наукова конференція учених з 48 держав, яка розпочала свою працю ще в осени і займалася дослідженням того, чи і як довго може земля ще бути здібною до життя, видала недавно книжку з вислідами тої наради. Отже з неї виходить, що земля щойно за яких 35 тисячі літ зможе вичерпатись та бути нежиттєздатною, а прим. всього вугля в землі начислили учені менш-більш около 7.000.000 міліонів тон. Це така кількість, що якби навіть що року добували з землі 1.276 міліонів тон, як в 1927 р., то його вистарчить на яких 6 тисяч літ. Отже нема чого боятися, що земля нас чи наших дітей не виживить і не огріє.

З КУЛЕЮ В МОЗКУ. Поліціянт, який стояв на одній вулиці в німецькім місті Штрасбурґу, зауважив оноді вечером військового, що йшов хитким кроком і тримався за голову. Вояк той був цілий закровавлений а коли спитав його сторож ладу від чого — сказав тільки своє назвиско, сказав, що дістав кулю в голову і просив відвести його до військового шпиталю. Поліціянт це зробив. Ранений цілу дорогу жартував а в будинку шпитальнім казав собі дати тільки перекуску та гальбу пива. Два дні пізніще вже не жив. Ніхто нічого про траґедію цього чоловіка не довідався.

ЧВОРАКИ. 29-літна Стаха Петшицька з Волі коло Вильна, вродила недавно чвораків, одного хлопчика і три дівчинки. Одна дівчинка вмерла, троє других діток здорові. Тамтого року Петшинська вродила близнята.

ЯК ТО ЛІНЮХОВИ. В полудневій Африці живе звіря, яке називають ліняком через те, що воно ворушиться дуже мляво і завісившись пазурами за галузь, потрафить звисати нерухомо цілі години в тому положенню. Через свою нерухомість уявляє воно собою пригідне жировище для всякого рода насікомих та паразитів і от ліняк є хиба одиноким звірком, у якого футрі ще за життя його живуть молі. Одначе досі не просліджено, чи молі ті жиють волосом звірка, чи пожирають маленьку ростину-мох, яка також радо чіпається лінивого звіряти та його шерсти.

ВИСТАВА ОСЛІВ. Один з найбільших часописів Лондону оголосила недавно, що на передмістю Гемерсміт відбудеться велика вистава ослів. Анґлійці є великими аматорами вистав взагалі і в назначений день зійшлися до Гемерсміт тисячі народу, що цікаві були побачити отворення вистави. Показалося одначе, що ніяких ослів поза... глядачами не було, бо це був тільки першоквітний жарт — а в той день можна дурити себе.

Господарський кутик.

Обхід і годівля дійних коров.

Обхід коло тільних коров.

Обхід коло тільної корови є так само важним як і по отеленню. Тільну корову не повиннося доїти від чотирьох до шістьох тижнів перед теленням. Це дасть їй нагоду відпочати. А відпочинок є дуже важним для дійної корови. За цей час вона набере сили і товщу і буде в добрім фізичнім стані видавати молоко в протягу дійного періоду. Корови, котрі не перестають доїтись, запускається. Це робиться в той спосіб, що коров годується тільно сіном і напувається водою. Зернову порцію і січисті корми не дається. Поруч з цим їх доїться раз на день а потому що другий день, пізніще два рази на три дні і т. д. Коли вімя спудає, його добре натирати камфоровим смальцем. Цю масть робиться з одного дека розтопленої камфори з одним фунтом доброго (не соленого) смальцю.

Годівля та обхід коло тільних коров відбивається на кишені. Досвідчені господарі знають, що сита і здорова тільна корова заплатить з надвишкою за той надмірний корм та обхід, який їй дано перед отеленням. Так доглядана корова дає багато більше молока по отеленню, і те молоко є часом ситше, чим воно би було як би корова була худою та знидiлою перед телятем. Звичайно худа і слабовита корова скілька днів по теляті дає мало молока а побільшає його по кількох днях отелення. А якість того молока в більшій части є бідна, зн. має мало товщу. Це значить, що така корова приносить втрату в протягу того часу, коли вона приходить до сили. Добре годована та доглядана тільна корова приносить дохід так скоро, як молоко є відповідним до ужитку по теляті. Крім того й теля від такої корови буде здоровшим, що означає лекший і дешевший спосіб виховання його на добру, дорослу худобину.

Перед самим отеленням варта давати корми, які мають розвільняючий вплив на шлункову систему. Ними є: зелена люцерна, зелена біла конюшина, бураки, квашениця, брукза, цукрові бураки, зелений овес і горох, або бараболі. Бараболь багато не можна давати. Около 10 до 15 фунтів на добу досить. Колиж цих кормів нема під руками, добре дати один фунт епсонської соли. Стійло має бути сухе, чисте і з подостатком сухої підстілки. Там тримається її як найспокійнійше. По отеленню дається корові стільки води скільки вона хоче, але ця вода мусить бути тепла. Є дуже порадним давати по троха кожного разу, але часто. Першого дня зернової порції не дається, зате дається добре сіно. Колиж сіно є не занадто доброї якости, варта дати кварту або троха більше ґрису, або вівсяної дерти розколоченої в одній путні теплої води. Коли корова є здорова по першім дні, скількість корму побільшається. Це робиться постепенно так, щоби в протягу одного або трьох тижнів корова мала всі порції: сіна, зерна і сочистости. Колиж корові дається забагато їсти в протягу цего часу, це може відбитися дуже зле на її здоровлю. Пізніще, коли корова прийде до нормального стану, достаточна годівля не то щоб зашкодила, але навпаки поможе — тобто принесе користь господареві. При доєнню в протягу перших кількох днів не треба видоювати всього молока. Це робиться на це, щоби запобічи молочній горячці, від якої добра молочниця може навіть згинути. Як корова прийде до нормального стану, то її треба видоювати дочиста. Коли вімя спухає або твердіє, його треба натирати вазеліною або смальцем з камфорою. — *К. С. Продан.*

До складу і до ладу.

„Чи не забогато“.

Раз поїхав я до міста аби дещо сторгувати, в господарстві дещо треба, та і жінці щось до хати. Та не встиг я лиш на „ринок“ заїхати, як в тій хвилі мене з возом доокола зараз жиди обступили.

Що на продаж? може курка? може качка, яйця, масло? — так оттут жиди клекочуть, щоб тобі холера ясна.

Дайте мені спокій чистий, я не маю що продати, аж отсе „опікун“ лізе, „ґдзє таблічка“ взяв питати.

Я лишень скрутив плечима: буде біда, що й казати? По раз перши на „льотніцтво“ проше єден злоти дати.

Що я просив „нє помаґа“ золотий я мусів дати, щоб йому добра не було де він нагодився клятий.

Заплатив я що робити, та йду з

місто по товари, а народу всюда повно на вулицях тротуарах.

Тай у склепах всюди повно, з трудом ся лиш протискаю, купив дещо та до воза — а тут є вже поліцаї.

„Пане цо собі пан мисле, самом фуре пан зоставіл.“ Та я, кажу, був у склепі не дужеся так забавив.

„Тутай нема юж ґаданя, заплаць пан хоцяж два злоти.“ Що я просив не помогло мусів дати патріотам.

Зібрався я тай їду вже по цім ярмарку до дому, та десь „дітько“ надніс „авто“ мені сполошили коні. Віз у фосу вивернувся тай розвора ся зломила, тай трохи ся не вдусила моя підручна кобила.

Якось тото позвязував мотузками всьо до купи, тай гадаю, як то тепер нам селянам стало круто.

Їду собі так помало, їду тай собі думаю, а тут стражник: гов як їдеш! — вжей нашильники скидає.

З моїх коней, що за лихо, що уже тут знов ся стало? Не їдете *правим боком*, вштрофувати маю право.

Вжей не прошусь лиш питаю, кільки маю заплатити. За ту кару то мусите хоч золотий тут зложити,

Заплатив я тай думаю, когоб мині запитати, чи я нині тої кари не мав трохи за богато. — *Михайло А. Оробко.*

НОВІ КНИЖКИ.

Автори й видавництва, які бажають рецензії, зволять прислати два примірники даної книжки.

Юра Шкрумеляк: **„ЧЕТА КРИЛАТИХ“**. *Дивні пригоди з воєнних часів. Повість. Львів 1929. Стор 262. Видав. „Червона Калина“.* — Рівночасно зі „Споминами“ Шухевича появилася сензаційна повість Ю. Шкрумеляка з часів нашої визвольної боротьби. Обі сі книжки доповняють себе взаїмно, очевидно з тим застереженням, що щось іншого є спомини, а що іншого повість. Авторові розходилося о се, щоби змальованням незвичайних подвигів одної чети, піддержати в як найширших кругах читачів геройську традицію недавноминулого. В повісти *„Чета Крилатих“* бачимо два окремі світи: дійсний світ — се дійсні воєнні події з р. 1918—19, а фантастичний світ — се ріжні неймовірні події, які з незвичайною силою захоплюють цікавість пересічного читача. Авторові вдалося сплести зручно оба світи в одну цілість. Вже сам початок повісти є незвичайний. Серед стукоту духів появляється записник П. Зазулі, вістуна з „Крилатої Чети“ і на його основі автор пише оповідання. Головною особою повісти є хорунжий Василь Крук, командант „Чети крилатих“, який від послідних днів Австрії до останної хвилі істнування УГА армії доконує ріжних геройств. Видно, що автор добре обзнакомлений з воєнними подіями, бо представив їх з великим хистом. Такі картини як перехід УГА за Збруч та описи тифу роблять на читача глубоке вражіння, або порівнання судьби чети крилатих з підстреленим Круком. „Це наш образ! — подумав собі хорунжий. — Та чи подасть нам хто цілющої води перед смертю“. (стор. 159) — Важну ролю відограє в життю Крука любов до Марти. Постать Марти має в собі щось незвичайного, таємничого; вона являється Крукові в найтяжчих хвилях і ратує його. Дуже влучно надав автор повісти патріотичну тенденцію оповіданням про Януша Ольху Роґовського. В його дворі знайшов Крук великий скарб, при помочі якого він пізнійше здійснює свій винахід літака-лодки. Сей. винахід зробив відтак Україну голосною на цілім світі. Що повість потрафить зацікавити читача, на се найліпший доказ то, що мені сказав один читач: „я хотів читати *„Чету Крилатих“* до сну, але прочитавши кілька сторін, я був так зацікавлений, що відложив книжку аж по прочитанню останної картки“. Думаю, що сі слова богато говорять, а Видавництво „Червона Калина“ може лиш радіти, що видало повість, яку може кождий читати. — *І. М.*

Літературно критична бібліотека 1. І. Франко: **Мойсей.** 2. І. Франко: **Boa constrictor.** 3. І Франко: **Борислав сміється.** (Ґенеза, характеристика осіб, зміст). Сторін 38, 22, 32. Накладня Укр. Книгарні й Антикварні у Львові. — Всі три книжечки, чепурненько видані, належуть до книжечок-коментарів, таких, які видає ще й подібна „Бібліотека Літературних Перлин“. У кождій по фаховому, хоча й приступно, розказано про повстання твору та обставини, серед яких він вродився. Характеристика осіб річева, зміст обильний і різкий. До першої додано навіть бібліоґрафічні джерела відносно „Мойсея“. Усі три книжечки повинніб віддати не малу прислугу нашим ученикам, які досі подібної літератури не мали, тоді, як в других народів вона дуже буйна. Треба тільки, щоб слідуючі випуски були краще зшиті — *К.*

Надіслане.

Діти до Риманова! З днем 1-го липня відкриваю кольонію в Риманові. Приймаю дітей, панночок і хлопців, як також старших. Дістануть здоровий, домашний харч 5 разів денно, беруть купелі після лікарських вказівок і пють мінеральну воду, мають добру опіку. Крім сего уживають ріжних приємностей та уряджують прогульки. Зголошення приймається до 1-го червня найдальше. Всі близші інформації уділяється відворотно. — *Олександра Кишакевич*, Перемишль, ул. Біскупа Пельчара ч. 4.

КРУЖОК „РІДНОЇ ШКОЛИ“ в ДРОГОБИЧІ уладжує в часі від 15. мая до 26. червня **підготовчий курс до І. ґімн. кляси.** Наука пополуднева, безплатна. Зголошуватись в укр. ґімназії, Дрогобич, Івана 22. — Старшина Кружка.

Видавець і відвічальний редактор: Осип Сенечко. З друкарні Кнолера і Сина в Перемишлі.